

ŠIAULIŲ UNIVERSITETO LITERATŪROS ISTORIJS IR TEORIJS KATEDRA 2011 METAIS

Penkiasdešimt penktaisiais Šiaulių universiteto (ŠU) Humanitarinio fakulteto metais Literatūros istorijos ir teorijos katedra nuveikė nemažai įvairių prasmingų darbų. Verta kroniką pradėti nuo reikšmingiausiųjų.

Gegužės 12–13 d. įvyko jau penkioliktoji interdisciplininė konferencija, kurios tema šį kartą buvo „Medis kultūroje“. Sukaktuvinės

konferencijos proga buvo išleistas specialus bukletas (leidėjas – „Šiaurės Lietuvos“ leidykla, kurios vadovas yra doc. Stasys Tumėnas), primenantis visas iki šiol vykusias tokio pobūdžio konferencijas nuo „Raganos lietuvių kultūroje“ (1997 m.). Dabar tai jau pasikeitusios, gerokai išaugusios konferencijos. Ir šioje dalyvavo daug pranešėjų iš svečių šalių, perskaityti

78 pranešimai. Tradiciškai dominavo literatūrologiniai pasisakymai, pavyzdžiui, Maijos Burimos pranešimas „Medžio semantika Rūdolfo Blaumanio dramoje *Indranai*“, Fiodoro Fiodorovo pranešimas „Ilja Erenburgas: medžio istorija ir mitologija“, Kęstučio Urbos „Mediniai personažai vaikų literatūroje“, Manfredo Žvirgždo „Medis Henriko Nagio poezijos peizaže“ ir kiti. Daugiametė praktika rodo, kad prasminga pasirinktą fenomeną tirti įvairiais aspektais, atskleisti pasikartojančias reikšmės struktūras ir kt. Jau tapo gražia tradicija sudaryti ir specialią konferencijos kultūros programą, kuriai sumanymų šiauliečiai literatai niekada nepritrūksta. Konferencijos „Medis kultūroje“ metu buvo organizuota išvyka į Šiaulių miškų urėdijos medelyną Kelmės rajone, čia grožėtasi ŠU Botanikos sodo miške užveistu eksperimentiniu rododendrariumu. Žagarės regioninio parko veisiamame vyšnyne, kuris planuojama ateityje būsias kultūros renginių vieta, konferencijos proga buvo pasodintos dvi Humanitarinio fakulteto vyšnaitės. Pasakytina ir tai, kad konferencija vyko Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos paskelbtais Tarptautiniais miškų metais. Konferencijos tyrimai atskleidė medžio įvaizdžio daugiareikšmiškumą, didelį literatūrinį, tautosakinį produktyvumą, žinoma, visko nebuvo įmanoma aprėpti. Ne veltui sakoma, – kuo toliau į mišką, tuo daugiau medžių.

Dar viena reikšminga Šiaulių universiteto konferencija – „Nuo atgimimo iki valstybingumo: sociokultūriniai aspektai“, skirta dr. Jono Šliūpo 150-osioms metinėms, vykusį kovo 17–18 d. Šiaurės Lietuvos *Alma mater* turi kuo pasidžiaugti – gausus ir turtingas dr. Jono Šliūpo archyvas buvo pargabentas iš Amerikos ir perduotas mūsų universiteto bibliotekai. Konferencijoje dalyvavo ir dr. Jono Šliūpo sūnus Vytautas Šliūpas. Prie konferencijos rengimo prisidėjo ir Literatų katedra, o du jos nariai parengė ir pranešimus (doc. Gintaras Lazdynas – „*Anykščių šilelis* Stanislovo Dagilio akimis“, Dž. Maskuliūnienė – „Jonas Šliūpas lietuvių

literatūros tyrimų baruose“). Įdomų ir intriguojantį pranešimą pateikė Jonas Šlekys (LLTI) „Jonas Šliūpas ir Jonas Žilius: santykių raidos metmenys“, perskaityta nemažai reikšmingų istorijos mokslo pranešimų. Išleisto *Acta humanitarica universitatis Saulensis* 12-to tomo, dedikuoto Jonui Šliūpai, viršelį puošia Jono Liukaičio sukurta ir Vytauto Šliūpo savo tėvo vardo archyvui padovanotos Jono Šliūpo gintarinės mozaikos reprodukcija.

Įvyko ir konferencija „Šiuolaikinės višutinės literatūros problemos“. Šiauliečiai ištikimai tęsia šių konferencijų, vis keičiančių rengimo vietą, ciklą. Šįkart konferencijos potemis buvo „Komparatyvistikos erdvės“. Konferencija buvo kamerinio pobūdžio (perskaityta 13 pranešimų), tačiau naudinga. Pranešimus skaitė mūsų katedros dėstytojai (pavyzdžiui, prof. Vytautas Bikulčius skaitė pranešimą „Vilnius Arthuro de Gobineau romane *Plejados*“ ir kt.) bei būrelis svečių iš kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų (doc. Genovaitė Dručkutė (VU), prof. Milda Danytė (VDU), doc. Ingrida Žindžiuvienė (VDU) ir kt.).

Mūsų katedros dėstytojai dalyvavo ir įvairiuose mokslo forumuose, vykusiuose svertur. Antai doc. Irena Baliulė Maskvos miesto pedagoginiame universitete vykusioje konferencijoje „Tekstas, kontekstas, intertekstas“ skaitė pranešimą „Jono Avyžiaus romanai sovietinės literatūros perversinimo kontekste“, Dž. Maskuliūnienė – Vilniuje Lietuvių literatūros ir tautosakos institute vykusioje konferencijoje „Gabrielė Petkevičaitė-Bitė: privatūs ir vieši kultūrinio gyvenimo modeliai“ dalyvavo su pranešimu „Vaiko tema Gabrielės Petkevičaitės-Bitės kūryboje“, asist. Monika Gruslytė apie populiariąją (*Chick-Lit*) moterų prozą skaitė pranešimą Daugpilio universiteto XXI moksliniuose skaitymuose. Vis dėlto 2011 metais daugiausia katedros narių pranešimų pateikta Šiaulių universitete organizuotose konferencijose.

Pasirodė katedros dėstytojų leidinių. Ypač užderėjo straipsnių rinkinių. Antai Vigmantas

Butkus išleido net dvi iš anksčiau spausdintų tekstų sudarytas knygas: publicistinių-eseistinių rinkinį *Šiaulių auto/topografija* ir straipsnių rinkinį *Literatūros žvalgymai*. Džiuljeta Maskuliūnienė išleido straipsnių rinkinį *Peldu takais. Lietuvių vaikų literatūros tyrinėjimai*. Pastaroji knyga Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos (IBBY) Lietuvos skyriaus buvo pripažinta reikšmingiausia vaikų literatūros tyrinėjimų ir sklaidos knyga 2011 metais. *Peldai* buvo pristatyti ir Vilniaus knygų mugėje. Išėjo ir tryliktas *Acta humanitarica universitatis Saulensis* tomas *Medis kultūroje* (sudarytoja – doc. Dž. Maskuliūnienė).

Toliau vyko „Tekstų skaitymų“ tęstinio seminaro susitikimai. 2011 metais įvyko vienuolika tokių seminarų. Vieni jų skirti svarbiems rašytojų jubiliejams paminėti (prof. Ona Danutė Klumbytė skaitė paskaitą „Lietuvos motyvas Česlovo Milošo kūryboje“), kiti – įdomioms kultūrinėms pažintims (seminare „Teatro erdvėje“, skirtame Teatro dienai, kūrybos paslaptis atskleidė Šiaulių dramos teatro režisierė Regina Steponavičiūtė, aktorai skaitė eiles), tretį – naujiems leidiniams pristatyti (pavyzdžiui, prof. Skirmantas Valentas pristatė parengtą ir įbalsintą leidinį *Anykščių šilėlis (Anykščių szilėlys)*, seminaro klausytojams pats deklamavo Antano Baranausko *Anykščių šilėlio* ištraukas), ketvirtį – naujiems mokslo tyrimams pristatyti (pavyzdžiui, doktorantė Gintarė Galinienė kalbėjo aktualia tema „Universitetų leidybos specifika Lietuvos kontekste“), dar kiti – katedros narių jubiliejams (seminaras „Aš, Tu ir Homeras“ buvo skirta lekt. Vydos Bajarūnienės 50-mečiui ir asist. D. Šakavičiūtės 60-mečiui) ir kt.

Apie Literatūros istorijos ir teorijos katedros kuriojamą „Mūzyną“ pasakoja jo vadovė doc. Dalia Jakaitė: „2011 m. rudenį pradėjo veikti LITK literatų klubo *Mūzynos* internetinis puslapis (www.muzynas.blogspot.com), kurį įsteigė tuometinė literatūrologijos magistrantė Rita Gudėnaitė-Špokauskienė. Tiek praėjusių metų pabaigoje, tiek ir dabar svetainė

vis papildoma naujais poezijos, prozos, dramos tekstais. Į šios literatūrinės bendruomenės gyvenimą įsitraukia ir ne tik HF kuriantieji. Internetiniame puslapyje galima rasti informacijos apie praėjusių metų rudenį ir žiemą vykusius kelių mūzyniečių kūrybos vakarus, kur buvo skaitoma bei aptariama jų kūryba. Iš didesnių viešų skaitymų (klausytojų kone pilna ŠU bibliotekos konferencijų salė) minėtina poezijos ir muzikos popietė 2011 m. gruodžio 1-ąją: Humanitarinio fakulteto sukaktuvėms skirtame renginyje Naisių vasaros teatro aktoriai skaitė *Mūzyno* literatų kūrybą. Ir tai ne vienintelis draugystės su šiuo teatru įvykis. Praėjusių metų gruodžio 20 d. Šiaulių apskrities Povilo Višinskio bibliotekos salėje įvyko šio teatro spektaklis „Tykus vakars“, kurio tekstą veiksmui parašė mūzynietės Edita Puskunigytė ir Ramunė Dambrauskaitė (rež. Regina Steponavičiūtė). *Mūzyno* literatai publikuoja savo kūrybą kultūros savaitraščiuose, ŠU laikraštyje.“

Dar keletas faktų. Galime pasidžiaugti, kad katedra turi pirmąją savo istorijoje doktorantę – Bernadetą Ramanauskienę. Jos doktorantūros studijoms vadovauja doc. Dalia Jakaitė, rašomos disertacijos tema – „Moderniosios prancūzų dramos akiratis Juozo Glinskio dramose“ (bendra VDU, ŠU, KU ir LKI doktorantūra).

Lekt. Nerijus Brazauskas 2011 m. vasarą su studentais lituanistais vyko į tautosakos ir etnokultūros praktiką Stačiūnuose (Pakruojo raj.). Džiaugiamės, kad iki šiol išsaugojome išvažiuojamąją praktiką, kurioje studentai, jauni žmonės, įgyja unikalios patirties. Vėl vyko tradicinis ŠU Botanikos sodo renginys „Odė pavasario džiaugsmui“. Jau keletą metų lietuvių filologijos ir komunikacijos studijų programos antrakursiai parengia literatūrinės programos. Šį kartą pasirinkta tema – „Medžio stebuklas poezijoje“ (vadovė – doc. Dž. Maskuliūnienė). ŠU bibliotekoje Nacionalinės bibliotekų savaitės metu buvo atidaryta paroda „Skaitymas paveikslėliuose ir gyvenime“, kurią parengė būtent Literatūros istorijos ir teorijos katedra.

Įteiktos literatus studentus paskatinančios stipendijos. 2011 metais Povilo Višinskio stipendiją pelnė minėtoji lituanistė Edita Pusku-nigytė, o Pranės Masiokaitės-Visockienės sti-pendiją – lituanistės Laura Arnotaitė ir Edita Zalupaitė. Laura Arnotaitė studijuoja ŠU lite-ratūrologijos magistrantūroje.

Ir dar daug visko būta: dalyvauta mokslo projektuose, skaitytos paskaitos pagal vykdo-mą *Erasmus* programą, talkinta miesto ir aps-krities kultūros renginiuose.

Birželį patraukėme į Rytų Lietuvą. Įspūdi padarė Etnokosmologijos muziejaus bokštai, ne-toliese esantis Žvaigždzių laukas. Tačiau nuosta-biausias šios kelionės atsiminimas – pro Molė-tų observatorijos teleskopą pamatytos tolimos paslaptingos žvaigždės, ūkai: dvinarė žvaigždė Albireo, Heraklio pažasties spiečius... Matėme ir Saturną, ir jo žiedus! Tikrai suprantama, ko-dėl tiek daug poetų įkvėptai rašė ir teberašo apie žvaigždėtą dangų... „Užmigo žemė. Tik dangaus / Negęsta akys sidabrinės“ (Maironis).

Džiuljeta Maskuliūnienė